

Jahon adabiyoti namoyandalari.

Ko'chma ma'noli so'zlar.

TILAME

Fan- O'zbek tili

O'qituvchi- Kamaliddinova Nigora Sirajiddinovna

REJA:

1

- Odil Yoqubov hayoti va ijodi

2

- “Muzqaymoq” hikoyasi

3

- Ishonchnoma

4

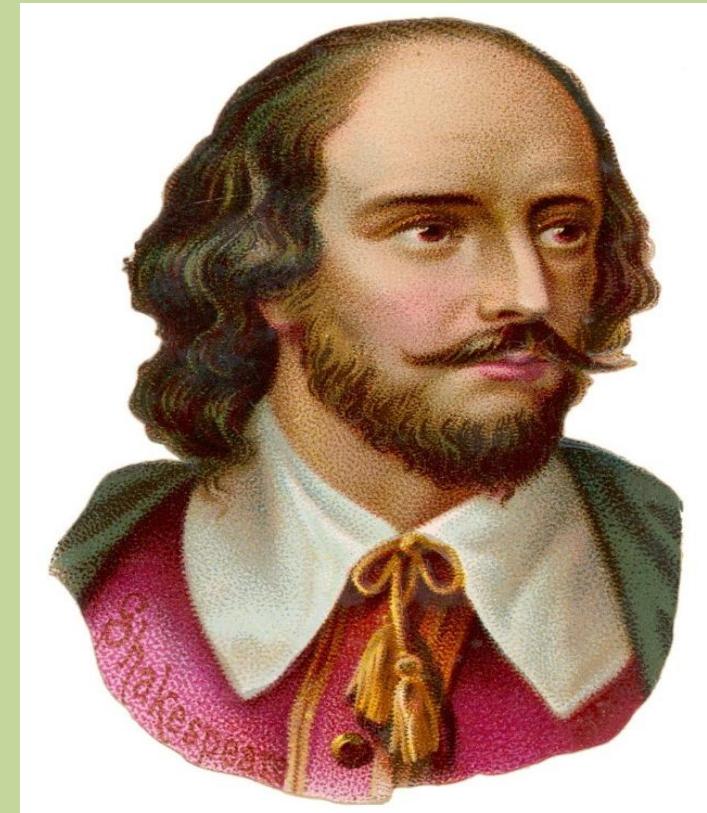
- Tilxat

Vilyam Shekspir

Ingliz dramaturgi va shoiri Vilyam Shekspir o‘z faoliyatini 1580-yildan teatr aktyori va dramaturgi sifatida boshlagan. Shoirning 1603-yildan keyingi aktyorlik faoliyati to‘g‘risida biror ma’lumot yo‘q. Ammo u o‘zining «Lord Kamerger xizmatkorlari» truppassi uchun pyesalar yozishda davom etgan.

Bu truppa Yakov I ning taxtni egallaganidan keyin qirol truppassi deb atalgan. Shekspir taxminan 1612-yilda Stratfordga qaytib kelgan va shu yerda vafot etgan.

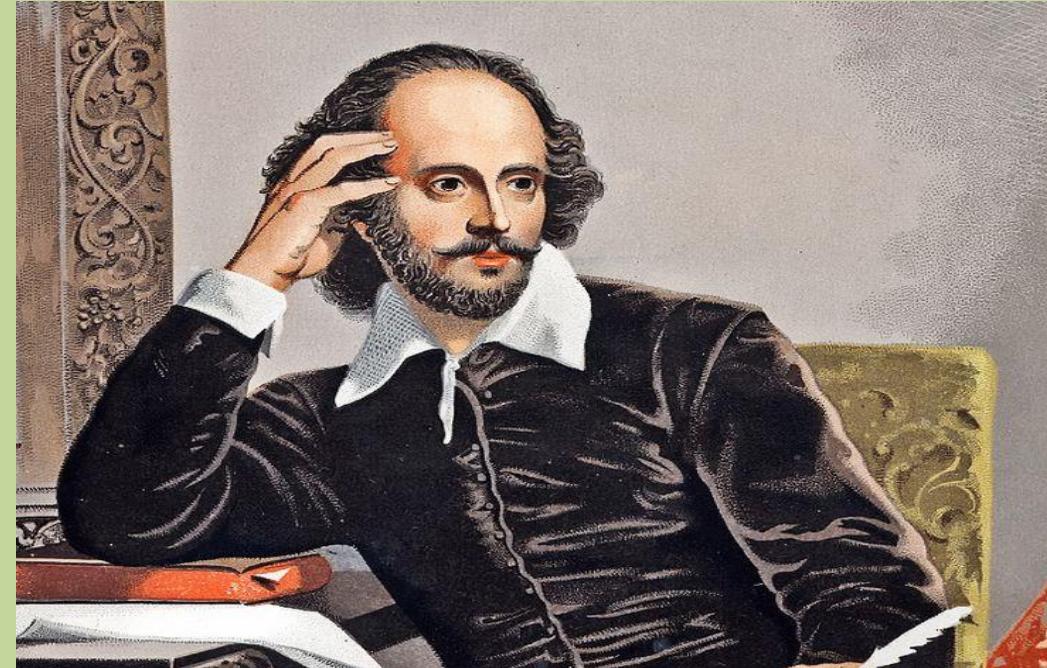
Uning aktyorlik faoliyati taxminan 15 yil davom etgan. U Uyg'onish davri madaniyati bilan uzviy maydonga kirib kelgan juda ko'p asarlar yaratgan. Shekspir yaratgan asarlar jahon lirikasining buyuk namunalari qatoridan o'rin olgan. Ijodkorning shoh asarlari «Romeo va Julyetta», «Yuliy Sezar», «Hamlet», «Otello», «Qirol Lir» tragediyalaridir.

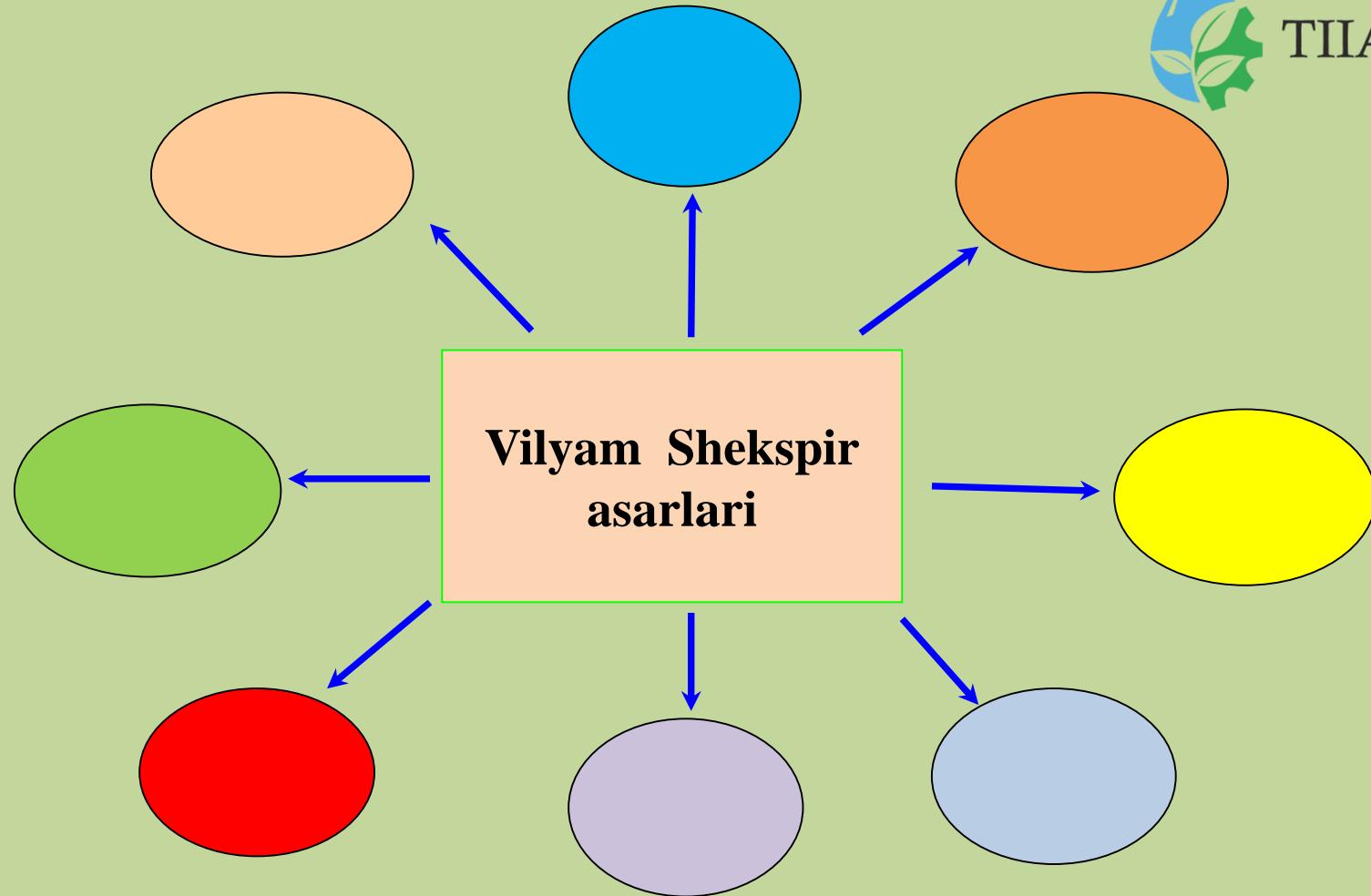
Matn yuzasidan savollar:

- Shekspirning aktyorlik faoliyati qancha davom etgan?
- Shekspirning qanday asarlari bor?
- Shekspir yana qanday kasbda ijod qilgan?

TIIAME

TIIAME

Bilib oling!

Ayrim so‘zlarning o‘z ma’nosи va ko‘chma ma’nosи bo‘ladi. So‘zning boshqa so‘zlar yordamida aniqlanadigan, izohlanadigan ma’nosи *ko‘chma ma’no* deyiladi.

So‘zlarning o‘z ma’nosida qo‘llanishi	So‘zlarning ko‘chma ma’noda qo‘llanishi
Ko‘z - ko‘rish a’zosi	uzukning ko‘zi
Bosh - odamning tana a’zosi	ko‘chaning boshi

1-mashq. Quyidagi gaplardagi ajratib ko‘rsatilgan so‘zlarning o‘z yoki ko‘chma ma’noda kelganligini aniqlab yozing.

Namuna: qanot - qushning qanoti (o‘z ma’nosи); qanot - samolyotning qanoti (ko‘chma ma’no).

1. Farida opa xontaxtaga yangi dasturxon yozdi.
2. Qani, mehmonlar, dasturxonga qaranglar.
3. Uning qora ko‘zлari g‘azabdan chaqnar edi.
4. Buloqning ko‘zi yopilib qolibdi.
5. Men ellik birga chiqib, Beshyog‘ochga bordim.
6. Qirq oltiga beshni qо‘shsa, ellik bir bo‘ladi.
7. Uyimizning shundoq ostonasi yonidan ariq oqib o‘tar edi.
8. Gap shundaki, o‘lim ostonasida vijdoni sergaklashadi.
9. Uch yoshga kirganda bulutga sakraydigan, tuyog‘idan o‘t chaqnaydigan ot bo‘ldi.
10. Jamoamiz fermada yildan yilga tuyoqlar sonini ko‘paytirishga intilmoqda.
11. Tolibjonning ko‘nglida uxlagan xotiralar uyg‘onib ketdi.
12. Sobir kech uxlagan bo‘lsa ham, sahar payti uyg‘onib ketdi.

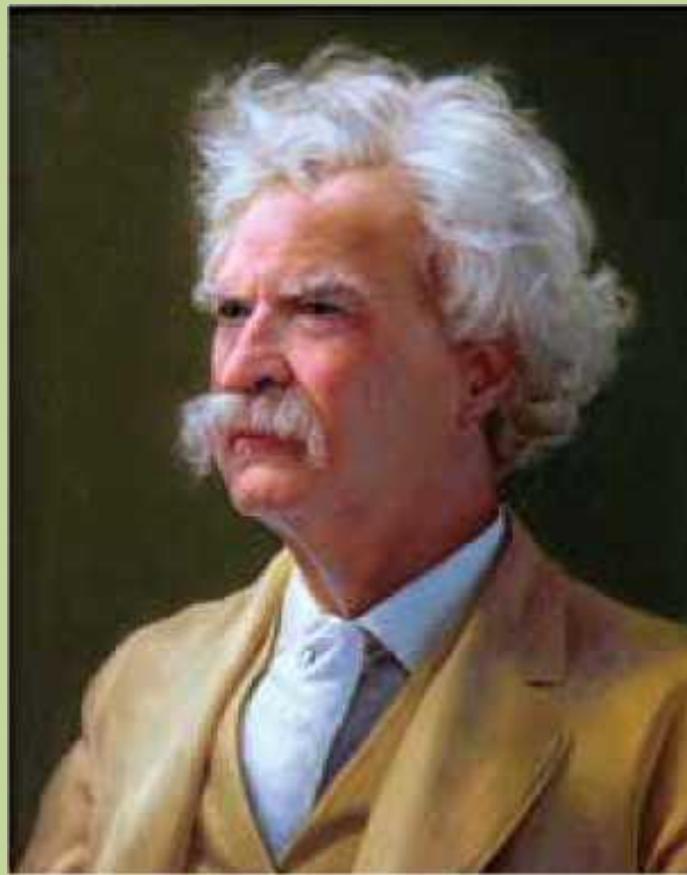
2-mashq. Bir ma'noli va ko'p ma'noli so'zlarni ikki guruhga ajratib yozing.

Qush, sen, kir, tish, chumchuq, ko'z, bugun, bel, kub, yer, morfologiya, qalam, olmos, qalin, tog‘, tumshuq, men, yaproq, issiq, ona, o't, yo'l, tush, kechagi.

3-mashq. Ko'chma ma'noda qo'llangan so'z birikmalari yordamida gaplar tuzing.

1. Stolning oyog‘i.
2. Ariqning labi.
3. Ko‘chaning boshi.
4. Kemaning tumshug‘i.
5. Sovuq xabar.
6. Shirin so'z.
7. Achchiq haqiqat.
8. Qarzni uzmoq.

TIIAME

Mark Tven

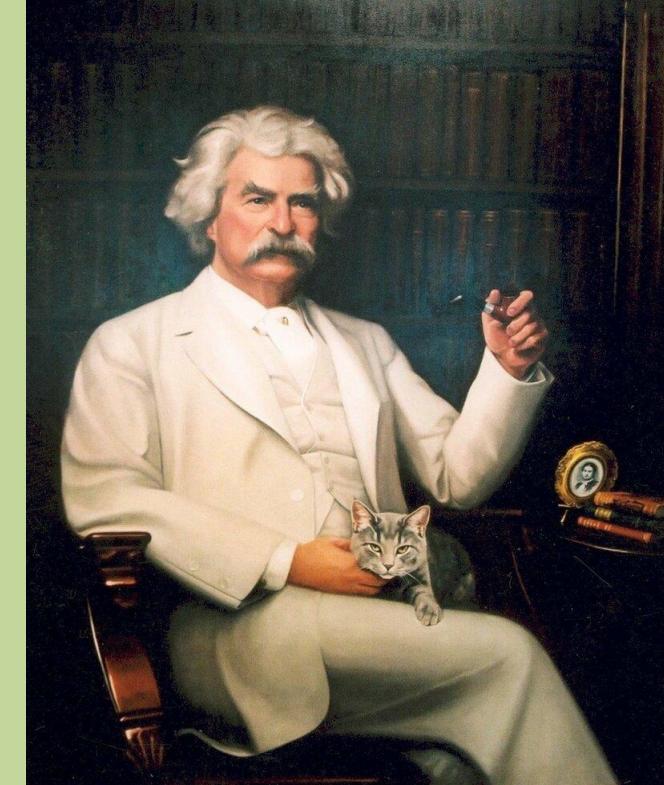
Asl ism-sharifi Semuel Lengxorn Klemens bo‘lgan amerikalik yozuvchi, jahon adabiyotining yirik namoyandasasi Mark Tven o‘spirinlik va yigitlik yillarida darbadarlikda kun kechirgan, turli kasblar bilan shug‘ullanib, tirikchilik o‘tkazgan, keyinchalik gazeta tahririyatlarida ishlagan. Folklor sujeti asosida yozilgan «Kalaverasdan chiqqan mashhur sakrovchi qurbaqa» asarida soddadil amerikaliklarning hazil-mutoyibasi va hayoti tasvirlangan.

U Yevropa va Falastin bo‘ylab sayohat qilgan. «Chet ellardagi soddadil kishilar» hajviy ocherklari, «Toblanganlar» ocherklari, kitoblariga kirgan asarlar ana shu sayohatlar taassurotlari asosida vujudga kelgan. Yumoristik va satirik yo‘sinda yozilgan «Eski va yangi hikoyalar», «Tennesidagi jurnalistika», «Meni gubernatorlikka qanday saylashgani», «Qishloq xo‘jaligi gazetasiga qanday muharrirlik qildim» singari to‘plamlariga kirgan asarlarida Amerika hayotining turli qirralari tasvirlangan.

TIIAME

1-topshiriq. Matnni o‘qing va mazmunini izohlang.

TIIAME

O‘qib, olim bo‘lganingizda ilmingiz bilan maqtanib, boshqalarni mensimay mutakabbir bo‘lib yurmang, olim odam kamtar, muloyim, tavozeli bo‘ladi, ilmi bilan sira ham maqtanmaydi. Kecha-yu kunduz fikr-u zikri xalqqa foyda yetkazish bo‘ladi.

Lug‘at

mensimaslik - пренебрежение

mutakabbir - высокомерный

kamtar - скромный

tavozeli - учтивый, почтительный

4-mashq. Ko‘chma ma’noli so‘zlarni topib namunadagidek yozing.

Namuna: Arraning tishi - ko‘chma ma’noda, o‘z ma’nosni - a’zo.

G‘orning og‘zi, yumshoqqina kulimsiradi, qozonning qulog‘i, derazaning ko‘zi.

Uy vazifasi. So‘zlarni o‘z ma’nosida va ko‘chma ma’noda qo‘llab, 4 ta gap tuzing.

E‘tiboringiz uchun
rahmat!